

Svoboda vyznání

Teologická etika
VOŠ Jabok-

Mgr. Zdenko Š Širka, ThD

1. Svoboda vyznání – součást lidsko-právních standardů

- ▶ **Charta základních práv EU**, čl. 10: právo každé osoby na to, že může *změnit* náboženské vyznání nebo světový názor, a svobodu, že může své náboženské vyznání individuálně nebo společně s druhými veřejně či soukromě *vyznávat* prostřednictvím bohoslužby a obřadů.
 - Omezení?
- ▶ **Všeobecná deklarace lidských práv**, čl. 18: „Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; toto právo zahrnuje v sobě i volnost změnit své náboženství nebo viru, jakož i svobodu projevat své náboženství nebo viru sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo bohoslužbou a zachováním obřadů“.
- ▶ **Úmluva o právech dítěte**, čl. 14: „uznávají právo dítěte na svobodu myšlení, svědomí a náboženství“. + práva rodičů

2. Svoboda vyznání v ČR

- ▶ **Listina základních prav a svobod ČR(1992):**
 - ▶ (čl. 15) „svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo viru anebo byt bez náboženského vyznání“
 - ▶ (čl. 16) „Každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo viru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.“
 - ▶ -> Církev a náboženské společnosti spravují své záležitosti
 - ▶ -> vyučování náboženství na státních školách
 - ▶ -> „Výkon těchto prav může byt omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu (...) prav a svobod druhých“
-

2. Svoboda vyznání v ČR

Kritika:

- ▶ Neutralita státu vs. ne-neutralita státu
- ▶ V Listině chybí triáda lidsko-právních povinností, stát má i vytvářet a zajišťovat prostor pro uskutečňování víry
- ▶ Nestačí jenom zaměření na vyznávání víry.
- ▶ Chybí popis činností náb. společností (především mimo bohoslužby).
- ▶ Co znamená „vyznávat víru“?

2. Svoboda vyznání v ČR

Nález Ústavního soudu ČR (2009):

- ▶ stát „upravě snižuje standard ochrany svobody náboženského vyznání“, „nerespektuje svébytné postavení církvi“, „omezuje církve a církevní společnosti zakládat církevní právnické osoby jen za účelem organizace, vyznávání a šíření náboženské viny“
- ▶ Stát „nepamatuje na celou řadu činnosti, jako je činnost charitativní, humanitární, zdravotnická atd., které tyto právnické osoby dosud vykonávaly. Omezením rozsahu jejich činnosti se církve v podstatě vyřazují ze společnosti.“

2. Svoboda vyznání v ČR

Zákon o církvích a náboženských společnostech (2001):

- ▶ Zvláštní práva registrovaných náboženských společností (Hl.II, §7):
- ▶ „a) vyučovat náboženství na státních školách;
- ▶ b) pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v ozbrojených silách České republiky, v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranné léčení a ochranná výchova;
- ▶ e) zřizovat církevní školy“.
- ▶ Tento seznam ale stále nevyčerpává všechna zařízení, v nichž církve působí či působit může nebo která může zřizovat (např. nemocnice, ustaví sociální a zdravotní péče, media).

3. Církevní dokumenty

Deklarace o náboženské svobodě *DIGNITATIS HUMANAE* (1965):

- ▶ Průlom vztahu rím.kat. církve k náboženské svobodě
 - ▶ Ještě 1962: Je-li většina lidí v nějakém státě katolická, pak musí být i stát katolický / Příslušníci jiných vyznání nemají právo vyznávat svou víru veřejně / V tomto pojetí je tolerance pouhé snášení a o vlastní náboženské svobodě se nedá mluvit.
 - ▶ Připomíná státu jeho povinnosti
-
-

3. Církevní dokumenty

Dignitatis humanae:

- ▶ každá lidská osoba má právo na náboženskou svobodu
 - ▶ odvozuje ji z lidské důstojnosti a Božího zjevení
 - ▶ Žádný člověk nesmí být vystavován nátlaku od jednotlivců i společenských skupin
 - ▶ Má právo konat podle svého svědomí
 - ▶ Meze: Za bezpráví se označuje, když se člověku brání v tom, aby svobodně projevoval náboženský život ve společnosti
 - ▶ při výkonu svých práv máme brát v potaz i práva druhých - zásady spravedlnosti a lidskosti.
-

3. Církevní dokumenty

- ▶ *Dignitatis humanae* zdůrazňuje lidsko-právní triádu: respektovat, chránit, zajišťovat
- ▶ církev považuje náboženskou svobodu za jedno ze základních lidských prav.

Shrnutí

- ▶ Právo na svobodu vyznání je ve světě porušováno
- ▶ Svoboda vyznání má základ a cíl v lidské důstojnosti
- ▶ Svobodné rozhodnutí / rovnoprávnost
- ▶ Pozitivní a negativní aspekt svobody vyznání
- ▶ Meze svobody vyznání? Je absolutní?
- ▶ Tolerance vůči náb. vyznání \neq lidské právo na svobodu vyznání
- ▶ lidské právo na svobodu vyznání je právem nezadatelným, univerzálním a je zajištěno bez jakékoli diskriminace.

Povinnosti sekulárního státu?

- ▶ - všem lidem bez ohledu
- ▶ - neutralita
- ▶ - sekularita neznamená vnucovanou ateizaci
- ▶ - žádná diskriminace

-
- ▶ Případné otázky, konzultace, dodatečné informace na sirka@jabok.cz

